

**С.Ж.АСФЕНДИЯРОВ
АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ
ҰЛТТЫҚ МЕДИЦИНА
УНИВЕРСИТЕТІ**

**Казахский национальный
медицинский университет
имени С.Д.Асфендиярова**

СӨЖ

**ГОСПИТАЛИЗАЦИЯ ТҰЖЫРЫМДАМАСЫ
ЖӘНЕ ОНЫҢ АЛДЫН АЛУ.
ЯТРОГЕНДІК БҰЗЫЛЫСТАР, МЕДИЦИНАЛЫҚ
ІС- ӘРЕКЕТТЕГІ ЯТРОПАТИЯНЫҢ КЕРІ ӘСЕРІ.**

**Орындаған: Мурзакаева А. М.
Қабылдаған: Анар Айдаровна
Топ : ЖМ16-018-01**

2017-2018ж.

Жоспар:

- Госпитализация тұжырымдамасы
- Госпитализация түрлері
- Ятрогенді бұзылулар
- Ятрогения мен ятропатия айырмашылығы
- Ятропатияның жағымсыз әсерлері
- Қорытынды
- Пайдаланылған әдебиеттер
- Глоссарий

Госпитализация

- *Госпитализация*- медициналық емдік көмек немесе тексерілу қажет болған жағдайда адамды стационарға жатқызу.
- Госпитализацияның мынандай түрі кездеседі:
 1. *Жедел*
 2. *Жоспарланған*

Жедел госпитализация

- *Жедел госпитализация*-денсаулық мәселесі бойынша ауруханада шұғыл көмек көрсету болып табылады. Науқас стационарға жатқызылу үшін оған жолдама беріледі. Оны жедел жәрдем немесе дәрігердің беруі мүмкін. Науқастың госпитализациясы өз уақытында жасалуы қажет. Сонымен қатар емдеу процессінде дұрыс диагноз қою өте маңызды. Егер науқас клиникадағы госпитализацияға жолдама алса, оған амбулаториялық картасы немесе содан көшірме беріледі. Жедел жәрдем арқылы адам ауруханаға жатқызылған кезде науқасқа ілеспе парак беріледі.

Жоспарланған госпитализация

- *Жоспарланған госпитализация*- бұл адамды көрсеткіштерге сәйкес стационарға жатқызу. Бұл жағдайда дайындық кезеңі маңызды құрамдас бөлігі болып табылады. Науқасқа дұрыс диагноз қойылып, оны тексеруге бағытталған барлық іс-шаралар жүргізілген кезде, стационарға келген кезде бірден қажетті процедураларға көшуге болады. Бұл соңғылары адам организмін қалыпқа келтіреді. Егер ауруханаға жатқызудың дайындық кезеңі толығымен орындалмаса және диагноз дұрыс еместігі байқалса, онда аурухана науқасты қосымша тексеруден өткізуге және дәл диагнозды белгілеуге уақытты жұмсауға тура келеді. Содан кейін ғана емдеуге көшуге болады.

Құжаттардағы ақпараттар

- Екі жағдайда да ілеспе медициналық құжаттарда мынадай ақпарат болуы керек:
- пациенттің соңғы зерттеуі туралы деректер
- Жеке мамандардың ұсынысы, егер науқас олардан тексерілген болса
- Сондай-ақ, адамның еңбекке жарамсыздығы туралы ақпарат көрсетілуі тиіс.
- Адамның медициналық мекемеге қандай мақсатпен жіберілгені туралы ақпарат.

- *Міндетті госпитализация*- адамның келісімінсіз ауруханаға орналастыру. Бұл науқастың психикалық сау екендігі туралы күдік болған жағдайда жасалады. Госпиталдандыру туралы шешім дәрігердің оған қол жетімді деректерге сәйкес жасалуы мүмкін немесе жақын туыстарының өтініші бойынша дәрігерге жатқызу туралы нұсқаулар беріледі. Егер жағдай өте маңызды болса, онда өтініш ауызша түрде берілуі мүмкін

Ауруханаға жатқызудан бас тарту

- Пациенттер ауруханаға барудан бас тартатын жағдайлар кездеседі. Бұл жағдайда науқас дәрігерге госпитализацияға жатудан бас тартуға өтініш беруі керек. Сіз денсаулық жағдайы үшін жауапкершілікті науқастың өзі қабылдағанын білуіңіз керек. Бұл кезде денсаулығына жауапкершілікті науқас өз мойнынына алады.

Ятрогенді бұзылулар

- *Ятрогенді аурулар (грекше iatros+gennaо шығару құрастыру ятрогенияның синонимі)* – медицина қызметкерлерінің деантологиялық қателіктерінің, қате, байқамай, сөйлеуінің нәтижесінде пайда болатын психогендік бұзылыстар. Ятрогенді аурулар кезінде ятропатия және ятрогения терминдері өте тығыз байланысты.

Ятрогения мен ятропатияның айырмашылығы?

- Ятрогенияны ятропатиядан ажырата білу қажет. Ятропатия кезінде науқасқа дәрілік препараттар, медициналық манипуляциялар, аспаптық-зертханалық зерттеулер және т.б. нәтижесінде зиянды әселер тигізеді. Ал ятрогения кезінде пациенттің психологиялық жағдайының бұзылуы, сөзден туындайтын ауыр жағдайлар, абайсыз, мінсіз мінез-құлық, дәрігердің немесе мейірбикенің науқасқа қатал қарауы.

- *«Ятрогения» термині 1925жылы неміс психиатры Бумке «Дәрігер жан күйзелістерінің себебі ретінде» еңбегі жарияланғаннан кейін, кеңінен тарап кетті.*
- *Ятрогения - науқасқа немқұрайлы айту, сөзбен немесе медициналық қызметкердің дұрыс емес әрекеттерінен туындаған зиян.*

Ятрогенияның себептері:

- ❑ Пациентке аурудың қолайсыз болжамы немесе аурудың қатерлі жолы туралы дәрігердің пікірін абайсызда білдіруі.
- ❑ Ипохондрияға, қорқынышқа, алаңдаушылыққа және күдіктенуге бейім пациенттерге дұрыс емес немесе ойластырылмаған қарым- қатынас. Мысалы, мұндай науқастармен сөйлескен кезде дәрігер өзінің қимылдарын қадағаламауы, адамның мінез-кұлқы мен бет-әлпетін бақыламауы, дұрыс емес пікірлерді береуі.

-
- ❑ Науқаспен оның ауру тарихы туралы белсенді түрде әңгімелесу, анализді, тексерілу қорытындыларын терминдермен түсініксіз айту
 - ❑ Дәрігердің тұжырымдамалық мәлімдемесі мен мерзімсіз негізсіз тұжырымдары мен түсініктемелерінің шамадан тыс өзіндік көзқарасы.
 - ❑ Адамның пайдасына зиян келтіріп қана қоймай, зиянды, қорқытушы әсерін тигізеді, денсаулығы туралы білім беру әдістерін (соның ішінде бұқаралық ақпарат құралдарында) қате түрде тұжырымдап, қате енгізді.

- «Мылқау ятрогения» - науқаспен жұмыс істейтін дәрігер немесе медбике, онымен сөйлеспейді, тіпті оған қажет ең аз қажетті ақпаратты түсіндірмейді. Барлық манипуляциялар кәсіби түрде жүзеге асырылады, бірақ үнсіз, күлімсірусіз, әңгімелеспей, емделушіні курсқа енгізбейді. Ақпарат алусыз, ұялшақ және жабық пациент дәрігерден сұрамайды, бірақ оның ауруының жолын «ойлайды». Осылайша, қорқынышқа толы және сезімтал адам бола отырып, науқас қатты ауырып, дәрменсіз, қауіпті және жалғыз сезінеді.

Ятрогеняның көріністері:

- Біріншіден, науқаста негізгі ауру кезінде нашарлауы мүмкін: бас аурулары, жүрекке қолайсыздық, әлсіздік және т.б.
- Екіншіден, психологиялық жағдайдың нашарлауы: көңіл күйінің депрессиясы, депрессия, қорқыныш пен белгісіздіктің сезімі, невроз, ипохондрия және тіпті өз-өзіне қол жұмсау әрекеттері бар суицидтік ой.

Шефнердің өлеңінен шыққан сөздер: «сөзбен өлтіре де аласыз, сөзбен сақтай да аласыз» деген мағынаға сәйкес келеді. Жоғарыда айтылғандай, бұл сөздер көбінесе ятрогенді әсерге ие

Ятропатия деген не?

- Ятропатия- науқасқа медициналық қызметкердің дұрыс емес іс-әрекеттерінен, дәрілік препараттардың дұрыс жіберілмеуінен, аспаптық зертханалық зерттеулердің негізсіз қолданылуынан келтірілген зиян

- ***Травматикалық ятропатия***

Бұл - босану кезіндегі бала жарақаттарының, дұрыс емес операциялардың немесе жұлынның тесуінің салдарлары, инъекция техникасының бұзылуының нәтижесі және т. б.

- ***Интоксикациялық ятропатия***

бұл дәрілерді қате тағайындау, оның еміне қажет емес дәрілерді организмге енгізу

- ***Жұқпалы ятропатия.***

Бұл терапияны, вакциналарды, сондай-ақ денсаулық сақтау мамандарының кінәсінен туындаған егу кезінде әртүрлі асқынуларды қолданғаннан кейінгі жағымсыз әсерлер.

- ***Инфекциондық ятропатия***

Медицина қызметкерлерінің қателіктерінен сеппе, вакцина, сонымен қатар әртүрлі вакцинациядан кейін пайда болатын жағымсыз әсерлер

- ***Ұйымдастырылған ятропатия***

Олар пациенттерді тексеру, емдеу, күту және оңалтуды дұрыс ұйымдастырмау нәтижесінде пайда болады.

- Дәрігердің пациенттің емделуіне зиян келтіретін функционалды диагностикалау үшін жаңа зертханалық әдістер қолданылғанда, ятропатиялар пайда болуы мүмкін екендігін білу қажет.
- Ятропатиямен пациентке зиян келтіру себептерін ятрогенияға қарағанда жеңілдетуге болады, өйткені олар көбінесе айқын
- Науқаста ятропатия және ятрогения арасындағы байланыс бар екендігі анықталады. Дәрігердің қате әрекеті және оның немқұрайды сөздері пациентке терең психологиялық зиян келтіреді, яғни ятрогения туғызады. Емдеудегі келесі қателіктер ятропатияға әкеледі. Ятрогения-ятропатияның пациентке келтіретін зияны арта түседі.

Клиникалық қателіктер түрлері:

- Медициналық тәжірибеде клиникалық қателердің келесі түрлерін жіктейді
- Диагностикалық:
 - қате немесе кеш қойылған диагноз
 - лабораториялық зерттеулер дұрыс болмауы, нәтижесіне сай іс шаралар қолданбау.
- Емдік:
 - емдеу барысындағы қателіктер
 - дәрінің дозасын анықтауда т.б.
- Превентивтік:
 - профилактикалық емдеудің болмауы, немқұрайлы қарауы.
- Басқа:
 - коммуникацияның болмауы
 - құрал-жабдықтардың сынып қалуы
 - жүйенің бұзылысы

Қорытынды

- Ятрогендік аурудың дамуы үшін дәрігер мінез- құлқымен қоса, науқастың тұлғалық ерекшеліктерінде маңызды. Науқас тек аурудан емес, сонымен қатар онымен қатарласа жүретін үрей, қорқыныш, емнің нәтижесіне сенбеу сияқты мәселелерден де зардап шегеді. Сондықтан науқас дәрігердің сөзіне, мәнез-құлқына, интонациясына, ым-ишарасына аса қатты зейін қояды. Сонымен қатар, науқастың тұлғалық ерекшелігіне және психикалық қалпының дәл осы сәттегі жағдайына байланысты медициналық қызметкердің сөзі мен әрекетіне әр науқас әр түрлі реакция береді

Пайдаланылған Әдебиеттер:

- <http://allrefs.net/cl4/3uzd5/p45/>
- <https://ru.wikipedia.org/wiki/Ятрогения>
- http://oplib.ru/psihologiya/view/883549_psihogenii_i_yatrogenii
- https://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_medicine